

Nr 6.

Godkänd av första kammaren den 10 maj 1940.
Godkänd av andra kammaren den 10 maj 1940.

Riksdagens skrivelse till Konungen angående Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar i fråga om utgifterna för budgetåret 1940/41 under riksstatens sjätte huvudtitel, innefattande anslagen till kommunikationsdepartementet.

(Statsutskottets utlåtande nr 6 och memorial nr 100.)

Till Konungen.

Kommunikationsdepartementet.

1:o) **Kommunikationsdepartementet: Avlöningar.** I den till riksdagen avlåtna, den 4 januari 1940 dagtecknade propositionen, nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1940/41 har Kungl. Maj:t (punkt 1 av det vid propositionen under rubriken »Sjätte huvudtiteln» fogade utdraget av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för samma dag) föreslagit riksdagen att *dels* godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för kommunikationsdepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41, *dels ock* till Kommunikationsdepartementet: Avlöningar för budgetåret 1940/41 anvisa ett förslagsanslag av 290,000 kronor.

Med bifall till förslaget har riksdagen

dels godkänt följande avlöningsstat för kommunikationsdepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41:

Avlöningsstat.

	Kronor
1. Avlöning till departementschefen	24,000
2. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	152,300
3. Avlöningar till tjänstemän å övergångsstat, <i>förslagsvis</i>	17,600
4. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	12,000

Bihang till riksdagens protokoll 1940. 14 saml. Nr 6.

1087 40

5. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		Kronor
a. Grundavlöningar m. m.	53,400	
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	7,600	61,000
6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>		23,100

Summa förslagsanslag kronor 290,000;

dels ock till *Kommunikationsdepartementet*: *Avlöningar* för budgetåret 1940/41 anvisat ett förslagsanslag av 290,000 kronor.

2:o) **Kommunikationsdepartementet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 2) har riksdagen till *Kommunikationsdepartementet*: *Omkostnader* för budgetåret 1940/41 anvisat ett förslagsanslag av 40,000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsväsendet.

3:o) **Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 3) föreslagit riksdagen att *dels* godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41, *dels ock* till Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Avlöningar för budgetåret 1940/41 anvisa ett förslagsanslag av 683,800 kronor, därav 341,900 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen

dels godkänt följande avlöningsstat för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41:

Avlöningsstat.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet.

		Kronor
1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	279,500	
2. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t	12,600	
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar m. m.	125,000	
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	12,200	137,200
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>		38,700
		Säger kronor 468,000

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens väg-, bro- och vägtrafikinspektion.

		Kronor
1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	129,100	
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal:		
a. Grundavlöningar m. m.	61,800	
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	6,600	68,400
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>		18,300
		Säger kronor 215,800

Summa förslagsanslag kronor 683,800;

dels ock till Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Avlöningar för budgetåret 1940/41 anvisat ett förslagsanslag av 683,800 kronor, därav 341,900 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

4:o **Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Omkostnader.** Kungl. Maj:t har (punkt 4) föreslagit riksdagen att till Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Omkostnader för budgetåret 1940/41 anvisa ett förslagsanslag av 156,000 kronor, därav 82,600 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens omkostnadsanslag har i enlighet med vad departementschefen förordat ansetts böra för nästa budgetår höjas med 24,700 kronor till 156,000 kronor. Riksdagen förutsätter emellertid i likhet med departementschefen, att styrelsens omkostnader skola, i vad avser poster som icke må utan Kungl. Maj:ts medgivande överskridas, hållas inom den fastställda utgiftsramen.

Vad departementschefen anfört rörande redovisningen av utgifterna och inkomsterna i den av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens geotekniker bedrivna verksamheten har icke givit anledning till erinran från riksdagens sida.

Under återopande av vad sålunda anförts får riksdagen anmäla, att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag, till *Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1940/41 anvisat ett förslagsanslag av 156,000 kronor, därav 82,600 kronor att avräknas mot automobilskattemedlen.

5:o **Statens väginstitut.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 5) har riksdagen *dels* godkänt att med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1940/41 den i staten för statens väginstitut under avlöningar upptagna posten för rörligt tillägg skall i staten upptagas med 9,700 kronor, *dels ock till statens väginstitut* för budgetåret 1940/41 anvisat ett förslagsanslag av 201,200 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

6:o **Instrumentutrustning m. m. för statens väginstitut.** Kungl. Maj:t har (punkt 6) föreslagit riksdagen att till instrumentutrustning m. m. för statens väginstitut för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 55,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Riksdagen har funnit slutanslag till ifrågavarande ändamål nu böra anvisas med av Kungl. Maj:t äskat belopp. Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen till *instrumentutrustning m. m. för statens väginstitut* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 55,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

7:o **Vägorganisationen i länen.** Kungl. Maj:t har (punkt 7) föreslagit riksdagen att *dels* godkänna, att med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1940/41 de i staten för vägorganisationen i länen under avlöningar upptagna posterna för avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat och för rör-

ligt tillägg skola i staten upptagas med respektive 240,600 kronor och 65,700 kronor, *dels ock* till vägorganisationen i länen för budgetåret 1940/41 anvisa ett förslagsanslag av 770,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Vad Kungl. Maj:t föreslagit har riksdagen funnit sig böra bifalla.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen *dels* godkänt, att med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1940/41 de i staten för vägorganisationen i länen under avlöningar upptagna posterna för avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat och för rörligt tillägg skola i staten upptagas med respektive 240,600 kronor och 65,700 kronor, *dels ock* till vägorganisationen i länen för budgetåret 1940/41 anvisat ett förslagsanslag av 770,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

8:o) **Automobilskattemedlens specialbudget.** Kungl. Maj:t har (punkt 8) föreslagit riksdagen att godkänna de i statsrådsprotokollet förordade ändringarna i utformningen av automobilskattemedlens specialbudget att tillämpas under budgetåret 1940/41.

Medan bilskattemedlen för innevarande budgetår beräknats till 136,000,000 kronor antagas för vägändamål och därmed sammanhängande syften allenast 110,000,000 kronor stå till förfogande för budgetåret 1940/41. Denna starka nedgång kan tvivelsutan, på sätt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framhållit, ge anledning överväga huruvida ej medel, tidigare fonderade i automobilskattemedelfonden, böra tagas i anspråk för att tillgodose de föreliggande alltjämt betydande behoven av anslag för vägväsendet. Fondens behållning uppgår för närvarande till 56,998,000 kronor.

I betraktande särskilt av den stränga sparsamhet vid förbrukningen av kapitalmedel, som i nuvarande läge måste iakttagas, har riksdagen anslutit sig till de synpunkter departementschefen lagt på frågan.

I likhet med departementschefen har riksdagen alltså utgått ifrån att de för vägändamål m. m. för budgetåret 1940/41 tillgängliga medlen böra beräknas till 110,000,000 kronor.

Vad departementschefen anført om sättet för anslagens avräkning mot inflytande automobilskattemedel och om rätt att avföra uppkommande underskott på automobilskattemedlens fond har ej givit riksdagen anledning till erinran.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen godkänt de i statsrådsprotokollet förordade ändringarna i utformningen av automobilskattemedlens specialbudget, att tillämpas under budgetåret 1940/41.

9:o) **Bidrag till vägunderhållet på landet m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 9) föreslagit riksdagen *dels* till bidrag till vägunderhållet på landet m. m. för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 51,000,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen, *dels ock* godkänna följande

Förslag
till
Förordning

angående statsbidrag till vägunderhåll och vinterväghållning på landet under år 1940.

Härigenom förordnas, att utan hinder av vad i 2 § 1 mom. förordningen den 30 juni 1936 (nr 451) angående statsbidrag till den allmänna väghållningen i riket föreskrives följande skall äga tillämpning:

Till vägdistrikt skall, i mån av tillgång å därtill anslagna medel, för år 1940 lämnas statsbidrag med åttiofem procent av det belopp, vartill väg- och vattenbyggnadsstyrelsen beräknar distriktets kostnad för vägunderhåll och vinterväghållning under året skäligen böra uppgå. I fråga om ödebygdsväg skall bidraget dock, efter i övrigt samma grunder, utgå med nittiofem procent.

För tilldelning till vägdistrikten av ifrågavarande bidrag till vägunderhållet på landet m. m. skall väg- och vattenbyggnadsstyrelsen uppgöra en fördelningsplan. Över det beslut, varigenom denna fördelningsplan fastställles, må besvär icke anföras.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

I två likalydande motioner, I: 37 och II: 77, har hemställts, att riksdagen måtte besluta att till bidrag för vägunderhållet på landet m. m. för budgetåret 1940/41 anvisa ett förslagsanslag av 54,000,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Vidare har i två likalydande motioner, I: 61 och II: 70, hemställts, att riksdagen måtte besluta att avslå Kungl. Maj:ts förslag till förordning angående statsbidrag till vägunderhåll och vinterväghållning på landet under år 1940, att till bidrag till vägunderhållet på landet m. m. för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 58,800,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedel, samt att beakta övriga i motionen anförda synpunkter.

I motionen II: 18 har hemställts, att riksdagen till bidrag till vägunderhållet på landet m. m. för budgetåret 1940/41 måtte anvisa ett anslag av 56,000,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedel.

Enligt departementschefens förslag skulle vägunderhållsbidraget ej längre få utgå på grundval av föregående års *verkliga* utgifter för vägunderhållet, sådana dessa utgifter framkommit enligt företedda och granskade räkenskaper, utan i stället tilldelas varje distrikt efter en skälighetsprövning inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Över styrelsens beslut skulle »av praktiska skäl» besvär ej få anföras.

Bedömt efter hittillsvarande administrativ praxis och den ordning som

sedan gammalt tillämpats inom det svenska vägväsendet måste onekligen detta nya system verka rätt främmande. Även under förutsättning av en i möjligaste mån objektiv uppskattning inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen torde det ej kunna undgås orättvisor och ojämnheter vid fördelningen. Att exempelvis uppskatta vinterväghållningen — en utgiftspost som under svåra vintrar stiger till över 7 miljoner kronor för samtliga vägdistrikt och som för enskilda vägdistrikt kan växla mellan något tusental och ända uppemot flera hundratusental kronor per år — stöter på de största vanskligheter. Lika oberäkneliga äro de i vissa trakter ofta kännbara kostnaderna för skadorna på vägarna under tjällossningen. Stora militärtransporter pågå inom vissa väghållningsdistrikt, som därigenom fått opåräknade men också svårberäkneliga påfrestningar på underhållet. Också arbetslönerna utgöra en dylik oviss betydande post. De ojämnt verkande och just nu stigande kostnaderna för reparationer, förnyelse av maskinparken, bränsle och material o. s. v. måste ävenledes verka förryckande på möjligheterna att, såsom departementschefen förutsatt, redan genom förhandsberäkningar under år 1940 fastställa statens bidrag till samma års vägunderhållskostnader.

Vikten av att nedbringa underhållskostnaderna förtjänar självfallet i nuvarande läge allvarlig uppmärksamhet. En tillfredsställande besparingseffekt synes emellertid kunna nås utan övergång till ett nytt system med de vanskligheter en sådan övergång medför. I dylikt syfte bör bidragsprocenten för nästkommande budgetår sänkas från 85 till 75 procent.

Från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har upplysts att vägunderhållskostnaderna för år 1939 preliminärt beräknats uppgå till 68,100,000 kronor. Vid en sänkt bidragsersättning av 75 procent skulle vägunderhållsanslaget för budgetåret 1940/41 — under vilket budgetår vägdistriktens bidrag för år 1940 först betalas — behöva upptagas till 51,300,000 kronor enligt nedanstående beräkning.

	Underhålls- kostnad kronor	Oförändrade grunder kronor		Statsverks- prop. kronor	Utskottet kronor
Landsvägar ...	67,000,000	56,950,000 (85 %)			50,250,000 (75 %)
Ödebygdsvägar .	1,100,000	1,050,000 (95 %)			1,050,000 (95 %)
	68,100,000	58,000,000		51,000,000	51,300,000

Denna summa har riksdagen ansett kunna avjämnas till 51,000,000 kronor eller alltså samma belopp som Kungl. Maj:t äskat. På grund av att bidragen skola utgå efter vägdistriktens utgifter, kan anslagsbelastningen ej bestämt beräknas. Anslaget bör därför upptagas som förslagsanslag.

Riksdagen vill erinra därom, att ifrågakvarande bidrag, ehuru avseende år 1940, skall beräknas på 1939 års underhåll oavsett alltså de starka inskränkningar i underhållet och därmed också utgiftsbesparingar, som förutsättas möjliga i underhållet för år 1940. Det är sålunda känt att inom vägdistrikten avsevärda beskränningar planeras i fråga om sådana åtgärder som dikesrensning, kant-skränning, röjning samt, i fråga om de mindre trafikerade vägarna, även grus-

ningen. Också de rätt stora kostnaderna för dammbindning böra kunna nedbringas. Alla dessa inskränkningar tillsammantagna måste tvivelsutan verka sänkande på distriktens underhållskostnader. Dock påverkas ej härav vägdistriktens statsbidrag för år 1940. Bestämmande för dettas storlek äro, såsom nämnts, underhållskostnaderna under år 1939. Detta förhållande gör otvivelaktigt sänkningen från 85 till 75 procent för vägdistriktet mindre kännbar.

Riksdagen finner emellertid angeläget framhålla att ifrågakvarande nedsättning av underhållsbidraget till 75 procent bör betraktas som en tillfällig åtgärd, betingad uteslutande av det allvarliga statsfinansiella läget. I anslutning till denna uppfattning förutsätter riksdagen, att frågan om underhållsbidraget för år 1941 göres beroende av ytterligare utredning. Därvid bör också beaktas frågan om särskilt stöd åt vissa vägdistrikt, vilkas vägnät blivit särskilt hårt belastade av nu pågående extra-ordinära militärtransporter.

Till sist vill riksdagen erinra om det vägskatteutjämningsbidrag som på senare tid utgått till mera betungade distrikt. För den del av vägskatten, som överstiger 2 kronor per skattekrona, utgår statsbidraget med 70 procent. Detta bidrag måste tvivelsutan verka utjämnande och skattemildrande. Riksdagen anser dock statsbidragsfrågan även i denna del förtjäna upptagas till förnyat övervägande.

Riksdagens beslut innebär alltså en sänkning av vägunderhållsbidraget för år 1940 till 75 procent. För ödebygdsvägarnas del har dock riksdagen ansett nuvarande bidragsnorm av 95 procent böra bibehållas.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen, i anledning av motionerna I: 37 och 61 samt II: 18, 70 och 77, *dels*, med avslag å Kungl. Maj:ts förslag till förordning angående statsbidrag till vägunderhåll och vinterväghållning på landet under år 1940, beslutat, att nämnda statsbidrag skall, efter i huvudsak oförändrade grunder i övrigt, för detta år utgå med sjuttiofem procent, dock att till kostnader för underhåll av ödebygdsväg och vinterväghållning å sådan väg särskilt tilläggsbidrag med tjugo procent må lämnas, *dels ock* till *bidrag till vägunderhållet på landet m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisat ett förslagsanslag av 51,000,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

10:o) **Bidrag till byggande av broar.** Kungl. Maj:t har (punkt 10) föreslagit riksdagen att till bidrag till byggande av broar för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 3,500,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Förevarande anslag har i enlighet med vad departementschefen förordat uppförts med oförändrat belopp. Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen till *bidrag till byggande av broar* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 3,500,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

11:o) **Bro mellan Sverige och Norge över Svinesund.** Kungl. Maj:t har (punkt 11) föreslagit riksdagen att till bro mellan Sverige och Norge över Svinesund för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 532,700 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Riksdagen har funnit det av Kungl. Maj:t äskade beloppet, 1,065,400 kronor, böra ställas till förfogande för slutförande av ifrågavarande broföretag. I överensstämmelse med vad som tidigare tillämpats bör hälften av detta belopp utgå av anslaget till statliga och kommunala beredskapsarbeten och återstoden anvisas under förevarande rubrik. Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen till *bro mellan Sverige och Norge över Svinesund* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 532,700 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

12:o) **Stensättning av vägar.** Kungl. Maj:t har (punkt 12) föreslagit riksdagen att till stensättning av vägar för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 4,000,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Med återopande av vad departementschefen i ärendet anfört får riksdagen anmäla, att riksdagen, som funnit anslaget böra bestämmas till det av Kungl. Maj:t äskade beloppet, till *stensättning av vägar* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 4,000,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

13:o) **Reparationsberedskap vid väg- och vattenbyggnadsväsendet.** Kungl. Maj:t har (punkt 13) föreslagit riksdagen att till reparationsberedskap vid väg- och vattenbyggnadsväsendet för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Riksdagen har ansett, att slutanslag till ifrågavarande ändamål nu bör anvisas med av Kungl. Maj:t äskat belopp samt att anslaget i likhet med motsvarande anslag för nu löpande budgetår bör avräknas mot automobilskattemedlen. Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen till *reparationsberedskap vid väg- och vattenbyggnadsväsendet* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

14:o) **Bidrag till vissa forsknings- och undersökningsarbeten.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 14) har riksdagen till bidrag till *vissa forsknings- och undersökningsarbeten* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 151,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

15:o) **Bidrag till säkerhetsanordningar vid järnvägs korsningar.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 15) har riksdagen till *bidrag till säkerhetsanordningar vid järnvägs korsningar* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 250,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

16:o) **Avsättning till statens automobilskattemedelsfond.** Beträffande Kungl. Maj:ts förslag (punkt 16) om beräknande av ett anslag på 100 kronor till avsättning till statens automobilskattemedelsfond — i vilket avseende

sedermåra i proposition nr 102 hemställts om ett förslagsanslag av 22,100 kronor — kommer riksdagen att framdeles meddela sitt beslut.

17:o) **Bidrag till väg- och gatuarbeten i städerna.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 17) har riksdagen till *bidrag till väg- och gatuarbeten i städerna* f r budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 11,679,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

18:o) **V gskatteutj mningsbidrag.** Beträffande Kungl. Maj:ts förslag (punkt 18) om beräknande av ett anslag på 4,179,000 kronor till v gskatteutj mningsbidrag — i vilket avseende särskild proposition nr 102 sedermera avlåtits — kommer riksdagen att framdeles meddela sitt beslut.

19:o) **Bidrag till nyanläggning av landsvägar.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 19) har riksdagen till *bidrag till nyanläggning av landsvägar* f r budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 5,000,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

20:o) **Bidrag till nyanläggning av Ödebygdsvägar i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands samt vissa delar av Kopparbergs, Gävleborgs och Värmlands län.** Kungl. Maj:t har (punkt 20) föreslagit riksdagen att till bidrag till nyanläggning av Ödebygdsvägar i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands samt vissa delar av Kopparbergs, Gävleborgs och Värmlands län f r budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Riksdagen, som funnit anslag till ifrågavarande ändamål böra anvisas med av Kungl. Maj:t  skat belopp, f r anmäla, att riksdagen till *bidrag till nyanläggning av Ödebygdsvägar i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Västernorrlands samt vissa delar av Kopparbergs, Gävleborgs och Värmlands län* f r budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

21:o) **Bidrag till byggande och förbättring av vissa f r riksf rsvaret betydelsefulla vägar och broar.** Kungl. Maj:t har (punkt 21) föreslagit riksdagen att till bidrag till byggande och förbättring av vissa f r riksf rsvaret betydelsefulla vägar och broar f r budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Riksdagen har ansett sig böra bifalla föreliggande framställning om anvisande av ytterligare 2,000,000 kronor f r påbörjande av vissa f r riksf rsvaret betydelsefulla v g- och broarbeten, för vilkas utförande hittills anvisade medel icke förslå. Riksdagen f r alltså anmäla, att riksdagen till *bidrag till byggande och förbättring av vissa f r riksf rsvaret betydelsefulla vägar och broar* f r budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

22:o) **Bidrag till byggande av enskilda vägar m. m.** I två likalydande motioner, I: 41 och II: 73, har hemställts, att riksdagen måtte besluta att till bidrag till byggande av enskilda vägar för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 300,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

I motionen II: 19 har vidare hemställts, att riksdagen som nytt anslag (utöver disponerade 700,000) för budgetåret 1940/41 till bidrag till byggande av enskilda vägar måtte anvisa 300,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedel.

Slutligen har i motionen II: 123 hemställts, att riksdagen måtte såsom bidrag till byggande av enskilda utfartsvägar för budgetåret 1940/41, utöver vid budgetårets ingång förefintligt, odisponerat belopp, anvisa ett reservationsanslag av 500,000 kronor.

Främst med tanke på att uppmuntra eller överhuvudtaget göra det möjligt för befolkningen i avlägset liggande byar eller gårdar att själva bryta väg fram till de allmänna trafiklederna har alltsedan år 1918 statsbidrag lämnats till *byggande* av enskilda vägar (utfartsvägar). Anslaget var ursprungligen förbehållet de fyra nordligaste länen, men har efterhand utsträckts att omfatta hela landet. Det årliga anslagsbeloppet har efterhand vuxit och de båda senaste budgetåren beviljats med ett årsbelopp av 1,400,000 kronor. Av 1939 års riksdag fattades beslut om bidrag jämväl till *underhållet*, och för detta ändamål anvisades 1,000,000 kronor, att likaledes avräknas mot automobilskattemedlen.

Som allmänt motiv för denna efterhand vidgade anslagsram har främst kunnat åberopas motortrafikens utveckling, vilken medfört, att även det enskilda vägnätet i en alltjämt fortgående stegring börjar indragas i den allmänna trafiken. Såsom riksdagen tidigare i anslutning till väckta motioner framhållit, kan härvidlag också förtjäna erinras om behovet av bättre rättvisa mellan den befolkning, som utan egna uppoffringar blir delaktig av riksvägnätets fördelar, och dem, som vid sidan av sin anpart i bördorna för det allmänna vägväsendet också hava att — ej sällan med stora uppoffringar — åstadkomma förbindelserna från sina egna byar och gårdar till nämnda vägnät.

Byggnadsbidrag med högst femtio procent av beräknad kostnad utgår allenast under förutsättning att anläggningen är för väghållarna synnerligen betungande.

Med beaktande av anslaget behjärtansvärda syfte har riksdagen funnit sig böra medgiva, att som ett tillskott till den för nästa budgetår beräknade odisponerade behållningen å cirka 700,000 kronor ytterligare anvisas ett anslag av 300,000 kronor.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen, med bifall till motionerna I: 41 samt II: 19 och 73 samt i anledning av motionen II: 123, till *bidrag till byggande av enskilda vägar m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 300,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

23:o) **Bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 23) föreslagit riksdagen att till bidrag till underhåll av enskilda vägar

m. m. för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

I två likalydande motioner, I: 62 och II: 102, har hemställts, att riksdagen måtte besluta att såsom bidrag till underhåll av enskilda vägar för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 1,500,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedel.

På grund av vad riksdagen anfört under nästföregående punkt och med beaktande också av de synpunkter, som motionsvis framförts i ärendet, har riksdagen funnit sig böra medgiva, att anslaget bestämmes till 1,500,000 kronor eller det belopp, som begärts av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och med bifall till motionerna I: 62 och II: 102, till *bidrag till underhåll av enskilda vägar m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 1,500,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

24:o) **Bidrag till vägförbättringsarbeten å landsbygden.** Kungl. Maj:t har (punkt 25) föreslagit riksdagen att till bidrag till vägförbättringsarbeten å landsbygden för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 20,857,500 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Det för tillgodoseende av landsbygdens särskilda vägändamål avsedda beloppet uppgår till 35,036,500 kronor. Därav har i det föregående under punkterna 18:o)—23:o) skett fördelning av sammanlagt 14,979,000 kronor. Det återstående beloppet, 20,057,500 kronor, bör enligt gängse normer anvisas till bidrag till vägförbättringsarbeten å landsbygden. Såsom departementschefen erinrat, har motsvarande anslag för innevarande budgetår anvisats med 21,715,200 kronor.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen till *bidrag till vägförbättringsarbeten å landsbygden* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 20,057,500 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

25:o) **Bidrag till hamn- och farledsundersökningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 26) har riksdagen till *bidrag till hamn- och farledsundersökningar* för budgetåret 1940/41 anvisat ett förslagsanslag av 8,000 kronor.

26:o) **Bidrag till handelshamnar och farleder.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 27) har riksdagen till *bidrag till handelshamnar och farleder* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 600,000 kronor.

27:o) **Utvidgning och förbättring av statens fiskehamnar och farleder.** Departementschefen har under förevarande punkt (28) anfört följande:

»Jag delar väg- och vattenbyggnadsstyrelsens uppfattning, att behov föreligger av vissa utvidgnings- och förbättringsarbeten å en del av statens fiskehamnar och farleder. Då tillgodoseendet av detta behov i åtskilliga fall utan allvarligare olägenheter tills vidare torde kunna anstå, anser jag mig emeller-

tid under nu rådande läge icke kunna förorda anvisande av något anslag till ändamålet för nästa budgetår. Skulle förbättring av någon inomskärsfarled aktualiseras genom de störningar av sjöfarten längs landets kuster, som orsakats av den senaste tidens utrikespolitiska händelser, torde medel, därest arbetets utförande anses trängande, lämpligen kunna anvisas av anslag å förskottsstaten för försvarsväsendet m. m.»

Departementschefens uttalande har icke givit riksdagen anledning till erinran, vilket riksdagen härigenom velat tillkännagiva.

28:o) **Underhåll och drift av statens fiskehamnar och farleder.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 29) har riksdagen till *underhåll och drift av statens fiskehamnar och farleder* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 27,500 kronor.

29:o) **Bidrag till byggande och underhåll av statsunderstödda fiskehamnar.** Kungl. Maj:t har (punkt 30) föreslagit riksdagen att till bidrag till byggande och underhåll av statsunderstödda fiskehamnar för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 100,000 kronor.

Med hänsyn till det statsfinansiella läget har riksdagen i likhet med departementschefen ansett, att bidrag för nästa budgetår till nu förevarande ändamål icke bör utgå med högre belopp än 100,000 kronor. Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen till *bidrag till byggande och underhåll av statsunderstödda fiskehamnar* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 100,000 kronor.

30:o) **Bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder.** Då Kungl. Maj:ts förslag (punkt 31) ej givit riksdagen anledning till erinran, har riksdagen till *bidrag till byggande och underhåll av mindre hamnar och farleder* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 500,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

Vägtrafikväsendet.

31:o) **Besiktning av motorfordon.** Kungl. Maj:t har (punkt 32) föreslagit riksdagen att till besiktning av motorfordon för budgetåret 1940/41 anvisa ett förslagsanslag av 700,000 kronor.

De av Kungl. Maj:t föreslagna grunderna för ersättning till besiktningsmän, som fullgöra militärtjänstgöring, hava ej givit riksdagen anledning till erinran. Riksdagen, som även i övrigt funnit Kungl. Maj:ts förevarande förslag vara av beskaffenhet att böra godtagas, får anmäla, att riksdagen till *besiktning av motorfordon* för budgetåret 1940/41 anvisat ett förslagsanslag av 700,000 kronor.

32:o) **Registrering av motorfordon.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 33) har riksdagen till *registrering av motorfordon* för budgetåret 1940/41 anvisat ett förslagsanslag av 1,000 kronor.

33:o) **Bidrag till vissa kommunikationsändamål.** Kungl. Maj:t har (punkt 34) föreslagit riksdagen att till bidrag till vissa kommunikationsändamål för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 5,000 kronor.

Med hänsyn till riksdagens vederbörande utskott tillhandakomna uppgifter har riksdagen funnit förevarande anslag böra för nästa budgetår uppföras med ett belopp av 15,000 kronor. Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen till *bidrag till vissa kommunikationsändamål* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 15,000 kronor.

Byggnadsväsendet.

34:o) **Byggnadsstyrelsen: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 35) föreslagit riksdagen att *dels* godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för byggnadsstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41, *dels ock* till Byggnadsstyrelsen: Avlöningar för budgetåret 1940/41 anvisa ett förslagsanslag av 698,500 kronor.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag, *dels* godkänt följande avlöningsstat för byggnadsstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41:

Avlöningsstat.	Kronor
Byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet.	
1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	330,300
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	1,200
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal:	
a. Grundavlöningar m. m.	165,200
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	17,500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	47,700
	Säger kronor 561,900
Statens bränslekontrollerande verksamhet.	
1. Avlöningar till icke-ordinarie personal:	
a. Grundavlöningar m. m.	69,500
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	8,300
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	6,400
	Säger kronor 84,200
Byggnadsstyrelsens värmeledningspersonal.	
1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	21,500
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal:	
a. Grundavlöningar m. m.	24,000
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	2,400
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	4,500
	Säger kronor 52,400
Summa förslagsanslag kronor 698,500;	

dels ock till *Byggnadsstyrelsen: Avlöningar* för budgetåret 1940/41 anvisat ett förslagsanslag av 698,500 kronor.

35:o) **Byggnadsstyrelsen: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 36) har riksdagen till *Byggnadsstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1940/41 anvisat ett förslagsanslag av 85,000 kronor.

36:o) **Bidrag till propagerande och konsulterande verksamhet för vedeldningens främjande m. m.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 37) har riksdagen till *bidrag till propagerande och konsulterande verksamhet för vedeldningens främjande m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 13,000 kronor.

37:o) **Länsarkitektsorganisationen: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 38) föreslagit riksdagen att *dels* godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för länsarkitektsorganisationen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41, *dels* ock till Länsarkitektsorganisationen: Avlöningar för budgetåret 1940/41 anvisa ett förslagsanslag av 710,200 kronor.

Bortsett från höjning av de för ortstillägg avsedda medlen med 50 procent eller 9,400 kronor innebär Kungl. Maj:ts förevarande förslag ingen annan ändring än att det nu utgående beloppet till avlöningar till tillfälliga biträden höjts med 20,000 till 100,000 kronor. I anledning härav har inkomstiteln för inkomster vid länsarkitektsinstitutionen — vilken för nu löpande budgetår uppförts med ett belopp av 570,000 kronor — ansetts kunna för nästa budgetår höjas till 590,000 kronor. Under erinran härom får riksdagen anmäla, att riksdagen, med bifall till förslaget,

dels godkänt följande avlöningsstat för länsarkitektsorganisationen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1940/41:

Avlöningsstat.

	Kronor
1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:	
a. Arvoden till 21 länsarkitekter	252,300
b. Vikariatsersättningar m. m., <i>förslagsvis</i>	17,000
	269,300
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a. Grundavlöningar m. m.	280,600
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	32,000
	312,600
3. Avlöningar till tillfälliga biträden, <i>förslagsvis</i>	100,000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	28,300
	Summa förslagsanslag kronor 710,200;

dels ock till *Länsarkitektsorganisationen: Avlöningar* för budgetåret 1940/41 anvisat ett förslagsanslag av 710,200 kronor.

38:o) **Länsarkitektorganisationen: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 39) har riksdagen till *Länsarkitektorganisationen: Omkostnader* för budgetåret 1940/41 anvisat ett förslagsanslag av 85,000 kronor.

39:o) **Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m.** Riksdagen, som funnit anslag till ifrågavarande ändamål böra anvisas med av Kungl. Maj:t angivet belopp (punkt 40), har till *utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 100,000 kronor.

40:o) **Underhåll av vissa historiska byggnader m. m.** Riksdagen, som ej funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts beräkning av medelsbehovet för ifrågavarande ändamål (punkt 41), har till *underhåll av vissa historiska byggnader m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 75,000 kronor.

41:o) **Reningsverk vid Ekhagen å Norra Djurgården.** Kungl. Maj:t har (punkt 42) framlagt förslag angående reningsverk vid Ekhagen å Norra Djurgården.

Ifrågavarande reningsverk har befunnits erforderligt för att undanröja de sanitära olägenheterna i Lilla Värtan på grund av det avloppsvatten, som i särskild huvudavloppsledning ditledes från statsinstitutionerna å de utmed Brunnsviken mellan Albano och Älkistan belägna områdena samt från Ekhagens stadsplaneområde. Under erinran härom får riksdagen anmäla, att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag, *dels* medgivit, att Kungl. Maj:t må bemyndiga byggnadsstyrelsen att på i huvudsak de villkor, som i statsrådsprotokollet angivits, med Stockholms stad träffa överenskommelse om uppförande av ett reningsverk vid Ekhagen å Norra Djurgården, *dels ock* till *reningsverk vid Ekhagen å Norra Djurgården* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 42,000 kronor.

Diverse.

42:o) **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond.** Beträffande Kungl. Maj:ts förslag (punkt 43) om anslag till ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond har riksdagen i skrivelse nr 179 anmält sitt beslut.

43:o) **Ersättning åt statens järnvägar för av Kungl. Maj:t medgivna lindringar i befodringsavgifterna för vissa resor.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 44) har riksdagen till *ersättning åt statens järnvägar för av Kungl. Maj:t medgivna lindringar i befodringsavgifterna för vissa resor* för budgetåret 1940/41 anvisat ett förslagsanslag av 5,000 kronor.

44:o) **Postavgifter för tjänstebrev och dylika försändelser.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 45) har riksdagen till *postavgifter för tjänstebrev och dylika försändelser* för budgetåret 1940/41 anvisat ett förslagsanslag av 6,900,000 kronor.

45:o) **Försvarsberedskap vid statens järnvägar.** Kungl. Maj:t har (punkt 46) föreslagit riksdagen att till försvarsberedskap vid statens järnvägar för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 325,000 kronor.

De årliga kostnaderna för vård och underhåll av ifrågavarande beredskap beräknas vid full utbyggnad av beredskapsorganisationen komma att uppgå till 425,000 kronor, vilket belopp efter elektrifieringen av banan Långsele—Boden förutsättes komma ökas med ytterligare 100,000 kronor. För nästa budgetår anses emellertid det för ändamålet erforderliga anslaget kunna begränsas till 325,000 kronor.

Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen till *försvarsberedskap vid statens järnvägar* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 325,000 kronor.

46:o) **Extra besiktningar av luftfartyg m. m.** Riksdagen, som funnit sig böra bifalla Kungl. Maj:ts förevarande förslag (punkt 47), har till *extra besiktningar av luftfartyg m. m.* för budgetåret 1940/41 anvisat ett förslagsanslag av 3,000 kronor.

47:o) **Ersättningar för skador vid eldsläckning.** Riksdagen har funnit sig böra bifalla Kungl. Maj:ts förslag (punkt 48), enligt vilket förevarande anslag med hänsyn till den hittillsvarande obetydliga utgiftsbelastningen å anslaget skulle nedsättas med 10,000 kronor. Riksdagen får anmäla, att riksdagen till *ersättningar för skador vid eldsläckning* för budgetåret 1940/41 anvisat ett förslagsanslag av 10,000 kronor.

48:o) **Understöd åt privatflyget.** Kungl. Maj:t har (punkt 49) föreslagit riksdagen att till understöd åt privatflyget för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 193,000 kronor.

Enligt departementschefens förslag skulle till understöd åt privatflyget nu anvisas 193,000 kronor, varav 98,000 kronor beräknas åtgå till certifikatpremier och 95,000 kronor till flygplansinköp. Med bifall till förslaget har riksdagen till *understöd åt privatflyget* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 193,000 kronor.

49:o) **Bidrag för turistreklam- och upplysningsverksamhet i utlandet.** Kungl. Maj:t har (punkt 50) föreslagit riksdagen att till bidrag för turistreklam- och upplysningsverksamhet i utlandet för budgetåret 1940/41 anvisa ett anslag av 100,000 kronor.

Riksdagen, som funnit av förhållandena betingat med en begränsning av statens bidrag för ifrågavarande ändamål, har ansett sig böra bifalla departe-

mentschefens förslag om anvisning för ändamålet av 100,000 kronor. Riksdagen får anmäla, att riksdagen till *bidrag för turistreklam- och upplysningsverksamhet i utlandet* för budgetåret 1940/41 anvisat ett anslag av 100,000 kronor.

50:o) **Bidrag till svenska brandkårernas riksförbund.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 51) om oförändrad medelsanvisning för ifrågavarande ändamål har riksdagen till *bidrag till svenska brandkårernas riksförbund* för budgetåret 1940/41 anvisat ett anslag av 3,000 kronor.

51:o) **Bidrag till svenska brandskyddsföreningen.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 52) har riksdagen till *bidrag till svenska brandskyddsföreningen* för budgetåret 1940/41 anvisat ett anslag av 3,000 kronor.

52:o) **Bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 53) har riksdagen till *bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande* för budgetåret 1940/41 anvisat ett anslag av 75,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

53:o) **Statens biltrafiknämnd.** Beträffande Kungl. Maj:ts förslag (punkt 54) kommer riksdagen att framdeles meddela sitt beslut.

54:o) **Bidrag till vissa internationella sammanslutningar.** Riksdagen har med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 55) till *bidrag till vissa internationella sammanslutningar* för budgetåret 1940/41 anvisat ett förslagsanslag av 10,000 kronor.

55:o) **Bidrag till upprättande av en regionplan för Göteborg med omgivningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 56) har riksdagen såsom *bidrag till upprättande av en regionplan för Göteborg med omgivningar* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 10,000 kronor.

56:o) **Inköp av gatsten.** Kungl. Maj:t har (punkt 57) föreslagit riksdagen att till inköp av gatsten för budgetåret 1940/41 anvisa ett reservationsanslag av 3,000,000 kronor.

I två likalydande motioner, I: 40 och II: 71, har hemställts, att riksdagen till inköp av gatsten för budgetåret 1940/41 måtte anvisa ett reservationsanslag av 3,000,000 kronor samt att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte dels hemställa, att avvecklingen av gatstensindustrin må förekomma endast i den mån, som stenarbetarna kunna överflytta till andra för dem lämpliga arbeten, dels ock bemyndiga Kungl. Maj:t att i fall av behov ur anslagen till statliga reserv- eller beredskapsarbeten täcka eventuellt uppkommande brist i anslaget till stöd åt gatstensindustrin.

Innan riksdagen går att taga ställning till förevarande förslag om fortsatta statliga steninköp finner riksdagen anledning erinra om de huvudfaktorer som föranlett ett särskilt stöd till ifrågavarande näringsgren.

Gatstensindustrien är en jämförelsevis ung industri, som ursprungligen var så gott som helt beroende av den utländska efterfrågan, främst från Tyskland. Avsättningsmöjligheterna på den inhemska marknaden har däremot, enligt vad tidigare från industriens egna svenska utövare vitsordats, endast i mycket begränsad utsträckning tillvaratagits.

Ännu år 1927 representerade den till Tyskland utförda gatstenen ett värde av över 8,000,000 kronor. Då den svenska gatstensindustrien sedermera genom starka utländska statsingrepp avstängdes från exportmöjligheter, för vilka annars stora naturliga förutsättningar alltjämt borde föreligga, råkade den helt naturligt i trångmål. Förklarligt var ock om avsättning av gatsten i stället söktes inom landet och då i första hand som beläggningsmaterial på de allmänna vägarna. Den starka utveckling för att ej säga omvandling, som det svenska vägväsendet på senare tid undergått, bör också högst betydligt ha vidgat möjligheterna i detta avseende.

Om än till sina verkningar ej så vidsträckta som exportsvårigheterna för exempelvis det svenska jordbrukets produkter hava vanskligheterna för gatstensindustrien uppenbarligen varit av sådan säregen och samhälleligt djupt ingripande art att de ej kunnat lämnas av statsmakterna obeaktade. Ett alldeles särskilt starkt verkande motiv har varit gatstensindustriens starka av granitbrottens förekomst betingade lokalisering till Västkustens och Blekinges mest karga kusttrakter och till ett flertal därvarande även tidigare rätt fattiga kommuner. Av granitutredningen har erinrats att vad som gjort just stenindustriens arbetslöshetsproblem till ett så svårlöst spörsmål varit att den speciella yrkesskicklighet, som stenhuggaren förvärvar, icke gjort det möjligt för honom att snabbt växla yrke. Har han nått en något mera framskriden ålder, torde det nära nog vara omöjligt för honom att vinna sysselsättning inom andra yrkesområden än det rena grovarbetets, och i vart fall har han därvid ingen möjlighet att utnyttja sin yrkeskunskap. En annan medverkande faktor har också enligt granitutredningen varit egnahemsväsendets starka utveckling inom stenhuggarkåren. De äldre stenhuggarna hava även haft i minnet de uppgångstider, som under industriens tidigare skeden följt på depressionsperioderna.

Dessa omständigheter torde enligt riksdagens mening väl förklara om stenhuggarna och i all synnerhet de äldre av dem stannat kvar inom yrket trots ett i förhållande till det tunga arbetet i allmänhet rätt blygsamt vederlag. På den yngre befolkningen med dess större rörlighet och frihet i fråga om yrkesval lär ej yrket kunna utöva stor lockelse. En betydande avgång har också redan skett. År 1929 utgjorde enligt tidigare beräkningar de vid landets gatstenschuggerier sysselsatta cirka 8,000—9,000 arbetare. Antalet synes sedermera hava växlat. Enligt vad departementschefen upplyst skulle från våren 1937 till hösten 1939 de sysselsatta stenarbetarnas antal hava nedgått från 3,660 till omkring 2,800, och nu förberedes en ytterligare rätt känbar avgång från

yrket. Även under förutsättning av ett anslagsbelopp på 4,000,000 kronor, eller det belopp, varom statens steninköpskommitté hemställt, skulle allenast 1,400 à 1,500 man kunna erhålla arbete vid statsbeställningarna. Vid anslagets bestämmande till statsverkspropositionens belopp av 3,000,000 kronor torde det ej kunna undvikas att även ett stort antal rätt gamla arbetare måste hänvisas att söka sin utkomst inom annat yrke. Från steninköpskommittén har riksdagens vederbörande utskott fått upplysning om att bland dem befinna sig cirka 300 i en så framskriden ålder som 45—55 år.

Med avseende å sysselsättningseffekten synes gatstensproduktionen hava stora företräden framför de allra flesta slag av andra reserv- och beredskapsarbeten. Arbetsomkostnader vid gatstenstillverkningen äro dels kostnader för uttagning av blocken ur berget och deras framförande till stenhuggaren, dels kostnader för blockens klyvning och huggning till gatstenen, dels ock kostnaderna för stenens transport från huggningsplatsen till lastplatsen samt för lastningen därstädes. I dessa omkostnader utgör arbetslönen enligt uppskattning en så betydande anpart, att omkring 75 procent av den färdiga produktens värde anses motsvara arbetslön.

Beträffande gatstenens tekniska och ekonomiska berättigande i förhållande till andra fasta beläggningar, och särskilt då betongen, får riksdagen hänvisa till den inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen verkställda utredningen i ämnet. Enligt nämnda utredning synes gatstenen alltjämt väl hävda sin ställning som ett tidsenligt beläggingsmaterial. Vid jämförelse med betongbeläggningarna förtjänar just nu uppmärksammas cementproduktionens ovanligt starka beroende av tillgången till kolbränsle. Den prisstegring på cement, som härav på senaste tiden motiverats, måste även rent ekonomiskt hava inneburit en viss förskjutning till förmån för gatstensbeläggningarna. Från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har också bestyrkts, att den redan förefintliga trafiken väl motiverar betydande vägsträckors beläggning med gatsten.

Enligt vad som inom riksdagen inhämtats, lärer en ytterligare möjlighet att bereda avsättning för en del av stenlagren finnas, nämligen för stensättning i städernas egen regi, och således ej såsom statligt stensättningsarbete, av vissa städernas gator och vägar, som äro viktiga för automobiltrafiken, detta dock under förutsättning att stenen utan ersättning kunde tillhandahållas vederbörande städer.

Vad riksdagen ovan anfört begränsar sig till själva gatstensindustrien. Vid sidan därav förefinnes inom stendistriktet en betydande tillverkning av kant- och byggnadssten, vilken tillverkning emellertid är delvis lokalt sett skild från gatstenstillverkningen och i varje fall hos stenhuggaren förutsätter en annan utbildning och arbetsteknik. Kantstensproduktionen har under senare tid minskat i hög grad. Intill krigsutbrottet var byggnadsstensproduktionen rätt tillfredsställande, tack vare beställningar från utlandet, främst från England, men också tack vare leveranser för den då livliga svenska byggnadsverksamheten. För närvarande är det i huvudsak endast beställningarna till Svinesundsbron som ge arbete. När dessa beställningar upphöra torde vanskligheterna komma att ökas även för sysselsättningen av *kant- och bygg-*

nadsstenarbetarna, ett förhållande som ej bör lämnas ur sikte vid bedömningen av *gatstens*industriens arbetslöshetsproblem.

Ehuru vissa skäl kunna anföras för en höjning av anslagsbeloppet har riksdagen stannat vid dettas bestämmande till 3,000,000 kronor. Att märka är, att anslaget förutsattes helt anvisat på den allmänna budgeten utan att automobilskattemedlen skulle till någon del belastas.

Till sist vill riksdagen erinra därom, att steninköp av den omfattning och under de omständigheter i övrigt som de här föreliggande motivera en särskild sträng prövning från steninköpskommitténs sida av leveranspriser och inköpsbetingelserna i övrigt.

Med tagen hänsyn till den av departementschefen lämnade redogörelsen har riksdagen funnit anslaget böra bestämmas till det av Kungl. Maj:t äskade beloppet, 3,000,000 kronor. Riksdagen ansluter sig även till departementschefens uttalande, att steninköpsanslaget icke bör tagas i anspråk i vidsträcktare omfattning än som är betingad av behovet att skaffa arbete i de orter, varom här är fråga. I anslutning härtill får riksdagen dock uttala, att, i händelse arbetarna inom stenindustrien icke kunna beredas annat lämpligt arbete, stenindustrien då, efter Kungl. Maj:ts prövning, kan beredas möjlighet att uppehålla verksamheten i större utsträckning än departementschefen förutsatt med hänsyn till anslagets storlek. Under sådana förhållanden förutsätter riksdagen, att eventuellt fyllnadsanslag kan överföras från anslaget till statliga beredskapsarbeten för ytterligare tillverkning av sten för statens räkning.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen till *inköp av gatsten* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 3,000,000 kronor.

57:o) **Statens transportkommission.** I en den 16 februari 1940 dagtecknad proposition, nr 68, har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen anvisa anslag till statens transportkommission med för budgetåret 1940/41 sammanlagt 155,000 kronor. I denna fråga har riksdagen i skrivelse nr 146 anmält sitt beslut.

58:o) **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 58) har riksdagen till *kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1940/41 anvisat ett reservationsanslag av 65,000 kronor.

59:o) **Extra utgifter.** Beträffande Kungl. Maj:ts förslag (punkt 59) om anslag till extra utgifter kommer riksdagen att framdeles anmäla sitt beslut.

60:o) **Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 60) har riksdagen till *dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1940/41 anvisat ett förslagsanslag av 53,200 kronor.

61:o) **Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 61) har riksdagen till *barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1940/41 anvisat ett förslagsanslag av 17,800 kronor.

Stockholm den 10 maj 1940.

Med undersåtlig vörndnad.
